

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Stehlíková Blanka.

Dostupné ze Školského portálu Karlovarského kraje www.kvkskoly.cz, materiál vznikl v rámci projektu Gymnázia Cheb s názvem Rozvoj školského portálu Karlovarského kraje

Sociálně patologické jevy

Normy a zvyklosti se odlišují v jednotlivých společnostech a mění se v čase.

Každá společnost si určuje normy, a proto se posuzuje chování a jednání odlišně, co je v jedné společnosti jev normální, v druhé je posuzováno jako jednání nepřijatelné.

Sociální normy:

1. psané – zákony
2. nepsané – mravy a zvyklosti

Sociální normy psané

- zákony – kontrola dodržování s využitím mechanismů /interiorizace, sankce, sociální kontrola/
- 1. interiorizace – člověk přijímá měřítka společnosti
- 2. sankce – odměna /pozitivní / a trest /negativní/
- 3. sociální kontrola – udržování stability společnosti – zákaz určitých způsobů chování, vliv veřejného mínění

Sociální normy nepsané

- Mravy – určování dobra a zla
- Obyčeje – denní činnosti člověka

Rozdělení jevů ve společnosti

1. **normální jevy** – uznávané většinově, proměnlivost
2. **sociální odchylky**
  - deviace – odchylka od normy, společnost není přímo ohrožena, není nebezpečná
  - odlišné pojetí tolerance /drogy, alkohol, homosexualita, extrémní sporty, sekty/
3. **patologické jevy** – jevy jsou nežádoucí, až nebezpečné, ohrožují společnost

Patologické jevy

- nezaměstnanost
  - vysoká rozvodovost
  - násilí
  - terorismus
  - kriminalita
  - drogové závislosti
  - prostituce
  - extrémně zvýšená nemocnost
- chudoba
  - vandalismus
  - alkoholismus
  - šikana
  - rasismus
  - pornografie
  - gamblerství

Výskyt deviací a patologických jevů

- deviantní chování a sociálně patologické jevy se objevují i za relativní stability ve státě
- nejčastější výskyt je v období velkých sociálních změn
- společnost vybírá rozmanité formy trestu při nedodržování příkazů
- Tresty - dle míry provinění /pokuta, důtky, odnětí svobody, opovržení/
  - dle role /rodina, škola, kamarádi/
  - dle místa bydliště /město, vesnice/

Anomie

- Autor teorie anomie – Emil Durkheim
- Anomie
  - stav společnosti, kdy přestávají platit pravidla, zákony, které byly považovány za normální
  - krize hodnotového a normativního systému v důsledku společenské změny, otřesu – války, zemětřesení, revoluce, povodně, změna systému

Registrujeme pozitivní prvek chování neschválenými prostředky – vzpoura – změna k demokracii.

Trestní odpovědnost v ČR

- Kriminalita – soubor trestné činnosti, společensky nebezpečný jev
- **Trestní odpovědnost v ČR**
  - do 15 let – trestní odpovědnost rodičů
  - 15 – 18 let – trestní odpovědnost /poloviční tresty/
  - 18 let – plná trestní odpovědnost
  - 18 – 21 let – mladý dospělý /polehčující okolnost/

Prevence sociálně patologických jevů

- výchova /zázemí – rodina, škola/
- osobnost člověka /posilování kladných vlastností, seberegulace/
- hledání pozitivních vzorů /známé osobnosti, sportovci, rodiče, kamarádi/
- referenční skupiny /boj proti samotě – parta, kroužky/
- Pozor na přílišnou represi při působení na mládež, může se dostavit opačný účinek, než který jsme si vytýčili!